

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 6/22
Luxemburg, 18 ianuarie 2022

Hotărârea în cauza C-261/20
Thelen Technopark Berlin

În pofida faptului că Curtea a constatat deja că reglementarea germană prin care se stabilesc valori minime ale onorariilor pentru serviciile arhitecților și ale inginerilor (HOAI) este contrară Directivei privind serviciile, o instanță națională sesizată cu un litigiu între particulari nu este ținută, numai în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată această reglementare germană

Acest fapt nu aduce însă atingere, pe de o parte, posibilității instanței menționate de a înlătura reglementarea respectivă în temeiul dreptului intern în cadrul unui astfel de litigiu și, pe de altă parte, dacă este cazul, posibilității părții lezate de neconformitatea acestei reglementări cu dreptul Uniunii de a solicita o reparație din partea statului german

În anul 2016, Thelen, o societate imobiliară, și MN, un inginer, au încheiat un contract de prestări de servicii de inginerie în cadrul căruia acesta din urmă s-a angajat să efectueze anumite prestații prevăzute de Verordnung über die Honorare für Architekten- und Ingenieurleistungen [Honorarordnung für Architekten und Ingenieure (HOAI)] (Regulamentul german din 10 iulie 2013 privind onorariile pentru serviciile arhitecților și ale inginerilor), în schimbul plății unor onorarii forfetare al căror quantum se ridica la 55 025 de euro.

Un an mai târziu, MN a reziliat acest contract și a facturat prestațiile efectuate într-o factură finală de onorarii. Întemeindu-se pe o dispoziție a HOAI¹ care prevede că, pentru serviciul pe care l-a furnizat, prestatorul are dreptul la o remunerație cel puțin egală cu valoarea minimă stabilită de dreptul național și luând în considerare plățile deja efectuate, MN a formulat o acțiune în justiție pentru a solicita plata sumei restante datorate, care se ridica la 102 934,59 euro, și anume o sumă mai mare decât cea convenită de părțile la contract.

Întrucât a căzut în parte în pretenții în fața instanțelor de prim grad și de al doilea grad de jurisdicție, Thelen a formulat recurs la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), care este instanța de trimitere în prezenta cauză. În cadrul trimiterii preliminare, această instanță amintește că Curtea de Justiție a constatat deja² incompatibilitatea respectivei dispoziții a HOAI cu dispoziția Directivei 2006/123³ care interzice în esență statelor membre să mențină cerințe care condiționează desfășurarea unei activități de respectarea de către prestator a unor tarife minime și/sau maxime dacă aceste cerințe nu îndeplinesc condițiile cumulative privind nediscriminarea, necesitatea și proporționalitatea. Instanța menționată a decis, prin urmare, să solicite Curții să stabilească dacă, în cadrul aprecierii temeiniciei unei acțiuni formulate de un particular împotriva unui alt particular, o instanță națională trebuie să lase neaplicată o dispoziție națională pe care se întemeiază acțiunea în cazul în care această dispoziție este contrară unei directive, în speță

¹ Articolul 7 din regulamentul menționat impune ca obligatorii valorile minime stabilite în baremul prevăzut la acest articol pentru serviciile de planificare și de supervizare ale arhitecților și ale inginerilor, cu excepția unor cazuri excepționale, și prevede nulitatea unei convenții încheiate cu arhitecți sau cu ingineri care stabilește onorarii inferioare valorilor minime.

² Hotărârea din 4 iulie 2019, Comisia/Germania, C-377/17, și Ordonanța din 6 februarie 2020, hapeg dresden (C-137/18).

³ Este vorba despre articolul 15 alineatul (1), alineatul (2) litera (g) și alineatul (3) din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO 2006, L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50, denumită în continuare „Directiva privind serviciile”). Mai precis, în temeiul acestei dispoziții, statele membre trebuie să examineze dacă sistemul lor juridic prevede cerințe care condiționează exercitarea unei activități de respectarea de către prestator a unor tarife minime și/sau maxime și să se asigure că aceste cerințe sunt compatibile cu condițiile privind nediscriminarea, necesitatea și proporționalitatea.

Directivei privind serviciile. În această privință, instanța menționată arată că o interpretare conformă a HOAI cu Directiva privind serviciile nu este posibilă în speță.

Aprecierea Curții

Prin hotărârea sa, Curtea, reunită în Marea Cameră, declară că **o instanță națională sesizată cu un litigiu care se poartă exclusiv între particulari nu este ținută, numai în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată o reglementare națională care stabilește, cu încălcarea articolului 15 alineatul (1), alineatul (2) litera (g) și alineatul (3) din Directiva privind serviciile, valori minime ale onorariilor pentru serviciile arhitecților și ale inginerilor și care se prevede nulitatea convențiilor care derogă de la această reglementare.**

Desigur, principiul supremației dreptului Uniunii impune tuturor autorităților statelor membre să asigure efectul deplin al diverselor norme ale Uniunii Europene. În plus, în cazul în care nu poate să procedeze la o interpretare a reglementării naționale conformă cu dreptul Uniunii, același principiu impune ca instanța națională însărcinată cu aplicarea, în cadrul competenței sale, a dispozițiilor dreptului menționat să asigure efectul deplin al acestora, lăsând neaplicată dacă este necesar, din oficiu, orice dispoziție contrară a legislației naționale, chiar ulterioară, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acesteia pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional.

Cu toate acestea, **o instanță națională nu este ținută, numai în temeiul dreptului Uniunii, să lase neaplicată o dispoziție a dreptului său național contrară unei dispoziții a dreptului Uniunii dacă această din urmă dispoziție este lipsită de efect direct. Acest fapt nu aduce însă atingere posibilității instanței respective, precum și a oricărei autorități administrative naționale competente de a înlătura, în temeiul dreptului intern, orice dispoziție de drept național contrară unei dispoziții de drept al Uniunii lipsite de un asemenea efect.**

În speță, Curtea a amintit că, potrivit propriei jurisprudențe, articolul 15 alineatul (1) din Directiva privind serviciile poate produce un efect direct, având în vedere că această dispoziție este suficient de precisă, clară și necondiționată. Totuși, dispoziția menționată este invocată în speță, ca atare, într-un litigiu între particulari, cu scopul de a înlătura o reglementare națională care îi este contrară. În mod concret, în litigiul principal, aplicarea articolului 15 alineatul (1) din Directiva privind serviciile l-ar priva pe MN de dreptul său de a solicita un quantum al onorariilor corespunzător minimului prevăzut de legislația națională în cauză. Or, jurisprudența Curții exclude posibilitatea ca un astfel de efect să fie recunoscut acestei dispoziții în cadrul unui asemenea litigiu între particulari.

Curtea adaugă că, în temeiul articolului 260 alineatul (1) TFUE, în cazul în care Curtea constată o neîndeplinire a obligațiilor sale de către un stat membru, acest stat membru este obligat să ia măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții, instanțele și autoritățile administrative naționale competente fiind obligate, la rândul lor, să adopte toate dispozițiile pentru a facilita realizarea efectului deplin al dreptului Uniunii, lăsând neaplicată, dacă este necesar, o dispoziție națională contrară dreptului Uniunii. Cu toate acestea, **hotărârile prin care se constată asemenea neîndepliniri ale obligațiilor au în primul rând ca obiect definirea îndatoririlor statelor membre în cazul neîndeplinirii obligațiilor lor, iar nu conferirea de drepturi particularilor. Astfel, instanțele sau autoritățile menționate nu sunt ținute, numai în temeiul unor asemenea hotărâri, să lase neaplicată, în cadrul unui litigiu între particulari, o reglementare națională contrară unei dispoziții a unei directive.**

În schimb, **partea lezată de neconformitatea dreptului național cu dreptul Uniunii s-ar putea prevala de jurisprudența Curții pentru a obține, dacă este cazul, repararea unui prejudiciu cauzat de neconformitatea menționată.** Potrivit jurisprudenței menționate, revine fiecăruia dintre statele membre sarcina de a se asigura că particularii obțin repararea prejudiciului care le este cauzat de nerespectarea dreptului Uniunii

Curtea subliniază în această privință că, întrucât a constatat deja că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu este compatibilă cu dreptul Uniunii și că

menținerea sa constituie, prin urmare, o neîndeplinire de către Republica Federală Germania a obligațiilor sale, această încălcare a dreptului Uniunii trebuie considerată ca fiind vădit gravă în sensul jurisprudenței sale referitoare la angajarea răspunderii extracontractuale a unui stat membru pentru încălcarea dreptului Uniunii.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” □ ☎ (+32) 2 2964106